THE DAILY HEBREW JOURNAL

H WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

281-253 Queen Street West — Telephone Adelaide 3967

SUBSCRIPTION RATES: $5 00 PER YEAR
SINGLE COPY 2c.

Entered as Second Class Mail Matter at G P.O Toronto, Ontario January 22nd, 1913

א חודש צייט פון היינט אן

איבער דעם גאנצען לאנד ווערען היינט פארקומען די נאמינאציעס פון די פערשידענע קאנדידאטען פאר די קומענדע פעדעראלע וואהלען, וועלכע ווערען געהאלטען ווערען דעם 17־טען דעצעמבער. א חודש צייט איז פערבליבען פאר דער אויפקלערונג פון די פערשיעדענע „אי־שום״ דורך וועלכען די קאנאדער איינוואהנער ווערען בעשטימען, וואס פאר א רעגיערונג זיי ווילען האבען פאר די קומענדע עטליכע יאהר.

א חודש צייט. אין אין דיעזע עטליכע וואכען דארף דער בירגער פיעלעס איבערדענקען, אין זיך בעשליסען, ווייל די וואהלען אין די נייע רעגיערונג האבען נים נאר צו טהאן מיט געזעצען, ווערלכע דערלען גע־מאכט ווערען אין דער צוקונפט, נאר אויך מיט געזעצען, ווערלכע זענען שוין געמאכט געווארען. דער וועהלער קען בעשטימען נים נאר וואס עס זאל געטהאן ווערען אין דער נעכסטער צוקונפט, נאר אין אירם ווענדעט זיך אויך, צו פיעלע פון די יעצטיגע גאנצען זאלען בלייבען לעבעדיגע געזעצען אדער טויטע בוכשטאבען.

וואלט זיך פאר דעם מעגטען יאנד־פיעלעס נים געענדערט אין דעם קאנאדישען לעבען, וואלטען די „אישום״ נעמעזען נאנץ אנדערע. די עליסאן־אפערע, דער יוהז אינגיזענען, די דארטשעסטר געטיטלטען, פראנ־ווערלס אין דער צוקונפט, נאר אויך מיט געזעצען, ווערלכע זענען שוין געמאכט געווארען. דער וועהלער קען בעשטימען נים נאר וואס זאל געטהאן ווערען אין דער נעכסטער צוקונפט, נאר אין אירם ווענדעט זיך אויך, צו פיעלע פון די יעצטיגע גאנצען זאלען בלייבען לעבעדיגע געזעצען אדער טויטע בוכשטאבען.

וואלט זיך פאר דעם מעגטען יאנד־פיעלעס נים געענדערט אין דעם קאנאדישען לעבען, וואלטען די „אישום״ נעמעזען נאנץ אנדערע. די עליסאן־אפערע, דער יוהז אינגיזענען, פראנ־ווערלס דארטשעסטר געטיטלטען, זיי וואלטען אלע פערנומען דעם אויבען, אין זיי די זאכען זענען בעבער געמאכט ווערען אין די וואהלען שפיעלען די צווייטע פיעדעל, ווייל פיעל מיט־מיגערע „אישום״ זענען פאר דער צייט ארויסגעשטראפט, זיי אזיי די קאנאדער ארמייען אין פראנקרייך זאלען פערשטארקט ווערען, וואס דעכט פון דעם פאלק זענען דעם צייטשרעטען צו בעשטימען. די פראגע ווענען דער קאנאדער צפין אייזענבאהן לינעע, דיעזע צוויי פראגען ווערלען מיזען פערנעהמען דעם גאנצען פאדערונגס און דער בירגער וועט האבען ווענען דעם פיעלעס צו זאגען. אין פיעלעס נאך צו טראכטען אין דעם קומענדען חודש צייט.

אין אז דער בירגער וועט זיך פערטראכטען ווענען די אלע בעגעגענדע „אישום״ ארום ווערלכע די וואהלען ווערען זיך דרעהען, ווערלען צייגען די היינטיגע נאמינאציעס.

די קאנסערוואטיווע פארטיי איז געווען זיכער, אז דאס פארטירען א „ווניאן״ רעגיערונג, וועט פערארזאכען, אז די וואהלען ווערען בלויז זיין נאמינעל, אין אין די מעהרסטע פלעצער ווערען נאר קיין וואהלען נים פארקומען, אין די רעגיערונגס קאנדידאטען ווערען איינשטימיג ער־וועהלט ווערען, צייגען, צייגט זיך אבער, אז כמעט אין יעדען וואהל־געגענד, טרעפט זיך אן דער רעגיערונגס קאנדידאט מיט א שטארקען אפאזיציאנס־קאנדידאט, וואס דאס צייגט, אז דער אנשפרוך פון „וניאן־גאווערנמענט״ האט וויים נים אלעמען בעצייבערט, אין צו די היינטיגע רעגיערונג וועט ווידער ערוועהלט ווערען אדער געשלאגען ווערען, איז אבער זיכער, אז איהר וועט אויסקומען אנצויפהרען א הארטען קאמפף. אין אפילו זי זאל זיעגען, וועט עס אבער זיין מיט א קליינע מאיאריטעט. טראץ דעם גאנצען „וניאן״ געשריי, אין טראץ דעם וואס עטליכע ליבעראלע ליטעראטען, וועמען עס האט זיך גע־וואלט מיניסטארען שטעלען האבען זיך איבערגעקוליעט.

די היינטיגע נאמינאציעס וועלען צייגען אויף וויפיעל די „וניאן״ איז פאפולער. אין זיי וועלען געבען א געלעגענהייט דעם בירגער אין דעם קומענדען חודש צייט געזאגט צו ווערען פיעלעס פון „הינטער די קו־ליסען״ פון אונזערע ביידע הערשענדע פארטייען. ווייל וואהלען־צייט איז דאך די איינציגע געלעגענהייט וואס ווערט דעם וועהלער געגעבען צו וויסען זאכען. וועגען וועלכע מען דערצעהלט איהם נים א גאנץ יאהר.

ביי די היינטיגע נאמינאציעס טרעט צום ערשטען מאהל אויך ארויס א בעדייטענדע דריטע פארטיי, די „לייבאר פארטיי״. אין אלעס צוזאמ־מען פערשפרעכט דאהרס אין אינטערעסאנטען „קעמפיין״. אין אין אינ־טערעסאנטען חודש צייט פאר די וועהלער, פאר די וועלכע ווערען דארפען בעשטימען וועגען אונזער נייער רעגיערונג.

דער אכקלאנד פון ענגלאנד פארשלאג א׳ו דעם אידישען לעבען

אז ענגלאנד׳ס פארשלאג וועגען א אידען־שטאאט אין ארץ ישראל האט הינטער זיך די גאנצע געזעלשאפטליכע מיינונג פון ענגלאנד איז אהן צווייפעל. נאך פאר באראפרס אפיציעלען פארשלאג איז עס אויך געווע־זען דער אפיציעלער בעשלוס פון ענגלאנדס ארבייטער קלאס, וויי אליסגע־דריקט אין דער רעזאלוציע פון דער „לייבאר״ פארטיי נאך מיט וואכען פריהער, אויך דער אינטערנאציאנאלער סאציאליסטישער קאנגרעס אין דער צייט ארויסגעשיקט אומען, דיי אזיי די קאנאדער ארמייען אין פראנקרייך זאלען פערשטארקט ווערען, דאס דעכט פון דעם פאלק וועגען דעם צייטשרעטען צו בעשטימען. די פראגע ווענען דער קאנאדער צפין אייזענבאהן לינעע, דיעזע צוויי פראגען ווערלען מיזען פערנעהמען דעם גאנצען פאדערונגס און דער בירגער וועט האבען וועגען דעם פיעלעס צו זאגען. אין פיעלעס נאך צו טראכטען אין דעם קומענדען חודש צייט.

אין אז דער בירגער וועט זיך פערטראכטען וועגען די אלע בעגעגענדע „אישום״ ארום ווערלכע די וואהלען ווערען זיך דרעהען, ווערלען צייגען די היינטיגע נאמינאציעס.

די קאנסערוואטיווע פארטיי איז געווען זיכער, אז דאס פארטירען א „וניאן״ רעגיערונג, וועט פערארזאכען, אז די וואהלען ווערען בלויז זיין נאמינעל, אין אין די מעהרסטע פלעצער ווערען נאר קיין וואהלען נים פארקומען, אין די רעגיערונגס קאנדידאטען ווערען איינשטימיג ער־וועהלט ווערען, צייגען, צייגט זיך אבער, אז כמעט אין יעדען וואהל־געגענד, טרעפט זיך אן דער רעגיערונגס קאנדידאט מיט א שטארקען אפאזיציאנס־קאנדידאט, וואס דאס צייגט, אז דער אנשפרוך פון „וניאן־גאווערנמענט״ האט וויים נים אלעמען בעצייבערט, אין צו די היינטיגע רעגיערונג וועט ווידער ערוועהלט ווערען אדער געשלאגען ווערען, איז אבער זיכער, אז איהר וועט אויסקומען אנצויפהרען א הארטען קאמפף. אין אפילו זי זאל זיעגען, וועט עס אבער זיין מיט א קליינע מאיאריטעט. טראץ דעם גאנצען „וניאן״ געשריי, אין טראץ דעם וואס עטליכע ליבעראלע ליטעראטען, וועמען עס האט זיך גע־וואלט מיניסטארען שטעלען האבען זיך איבערגעקוליעט.

די היינטיגע נאמינאציעס וועלען צייגען אויף וויפיעל די „וניאן״ איז פאפולער. אין זיי וועלען געבען א געלעגענהייט דעם בירגער אין דעם קומענדען חודש צייט געזאגט צו ווערען פיעלעס פון „הינטער די קו־ליסען״ פון אונזערע ביידע הערשענדע פארטייען. אין אין דער צייט אין אפיציעלער בעשלוס פון ענגלאנד׳ס פארשלאג איז עס אויך געווע־זען דער אפיציעלער בעשלוס פון ענגלאנדס ארבייטער קלאס, וויי אליסגע־דריקט אין דער רעזאלוציע פון דער „לייבאר״ פארטיי נאך מיט וואכען פריהער, אויך דער אינטערנאציאנאלער סאציאליסטישער קאנגרעס אין דער צייט ארויסגעשיקט אומען, דיי אזיי די קאנאדער ארמייען אין פראנקרייך זאלען פערשטארקט ווערען, דאס דעכט פון דעם פאלק וועגען דעם צייטשרעטען צו בעשטימען. די פראגע ווענען דער קאנאדער צפין אייזענבאהן לינעע, דיעזע צוויי פראגען ווערלען מיזען פערנעהמען דעם גאנצען פאדערונגס און דער בירגער וועט האבען וועגען דעם פיעלעס צו זאגען. אין פיעלעס נאך צו טראכטען אין דעם קומענדען חודש צייט.

אבער וואס שטארקער און ליכטיגער די זון שייגט, אלץ מעהר בולט ווערט זיך אן אויף איהר א שווארצער פלעק און אויף אונזער זון האט זיך די לעצטע צייט בעוויזען א פלעק אויף דער בעגעגנונג ארויף אויף טרויעריגע מחשבות.

איינגענטליך איז עס נים נייי. מיר, וואס האבען קיינמאהל נים געדענקט, אז צווישען פעלקער ווערלען מיר קענען לעבען א גאנץ גאציאנאל לעבען, מיר האבען פון תמיד געוואוסט אז דער אנטיסעמיטיזם איז איביג אונטער אלע אומשטענדען, וועלען מיר זיין פריי בירגער גלייך מיט אנדערע, וועלען מיר האבען די אידעאל־סטע רעכט וואס א פאלק אין אלגעמיינעם אין א מענש בעזונדער קען האבען, וועט דאך די מיאוסע גרינגשפיגע שלאנג, דער אנטיסעמיטיזם, געפינען איהר וועג נים צו־פער׳סס׳ען אונזער לעבען. „מיר האבען עס געוואוסט, ווייל מיר האבען אריינגעקוקט טיפער אין אונזער איינגענע נשמה און האבען געזעהן אז מיר זיינען א גרויסער דיסאנאנס צו אלע פעלקער, צווישען וועלכע מיר געפינען זיך. מיר זיינען צו אלטערנאטיווע, פערפעקטיווע, זעלבסט־שטענדיג. צווישען אלע אויסנעטראטענע וועגען, וועלען מיר געפינען אונזער דייטש־וועגעגע. צווישען אלע געוואנענע וועלען מיר געפינען אונזער איינענע געוואנג, אונ־זער איינענעם נגון. ווען אלע וועלען זיין פער׳שכור׳ס, וועלען מיר זיין ניכטער. ווען אלע וועלען זיין בעגייסטערט, וועלען מיר זיין קאלט און אויסגערעכענט, — מיר וועלען זיין דער אייביגער דיסאנאנס, דער אייביגער ווידערשפרוך.

און אזוי זיי אן אינצעלנעם מענשען איז שווער צו לעבען און צו זיין א ווידער שפרוך, אזוי איז אויך א גאנץ פאלק שווער צו לעבען און צו זיין א ווידער־שפרוך, דאס הייסט נים, אז דער אמת, דאס אייביגקייט פון דעם אנטיסעמי־טיזם האט אונז ארויפגעפיהרט אויף דעם וועג צום ליכטיגען מזרח. נים דערפאר האבען מיר געוועגדעט אונזערע אויגען, האבען מיר געריכטעט אונזערע האפנונג־נען צו צייון. אויף דעם זיינען געווען און זיינען דא פיעל טיפערע אורזאכען. מיר, דער עקסטראקט פון דער פאלקס־נשמה, און אבער דערשטאנען, און האבען געפיהלט דאס אייביגע בענקען און דאס אייביגע צי־הען זיך פון איהר צו איהר אורשפרונגליכ־כען קוואל. מיר האבען געוואוסט, אז ארץ ישראל איז פאר אונזער פאלק דיי דאס פייער צו וועלכען א זומער פייגעלע ציהט טרעטען אין דער ארמעע. און פון דער צווייטער זייט קומען די זעלבע צייטונגען ארויס מיט פארערונגען, אז אידען זאל אבגעגעבען ווערען ארץ ישראל. פון איין זייט ווערען אין רוסלאנד די אידען פרייע בירגער אבער נים געקענט און נים געוואלט פערשטעהן דעם ערשטען, נשמה׳דיגען אמת.

און עס איז געווען אין דער צייט פון שכרות, ווען דעם רוסישען פאלק האט מען געוועגען שירים, סערענאדען, האב־בען מיר געשוויגען, האבען מיר נים גע־וואגט צו דערמאהנען וועגען דעם. אפשר איז עס געווען א שוואגקייט פון אונז און אפשר, פערקעהרט, איז עס געווען אונז זער זיכערקייט אין זיך אליין. צו וואס ארויסברענגען א גענאטיווע פראגע ווען מיר האבען מעהר פאזיטיווע פראגען? צו וואס דערמאהנען אז אין רוסלאנד איז נאך דער אנטיסעמיטיזם נים טויט, אז ווען עס זאל אפילו יא זיין אזוי, האבען מיר נאך נים אויפגעהערט צו גלייבען אין דעם מחות פון אונזער פאלק?

דאס בעפרייאונג פון דעם רוסישען אידענטהום, דער נעשטארבענער אנטי־סעמיטיזם איז דאך כוח מעהר ווי אן אונ־טערליגקייט, וואס בייט נים דעם איג־נערליכען זין אונזערען.

צו אונזער גרויסען פערדרוס איז דאס אויסערליכקייט נים נור נים בעזייטיגט און טויט, נור האט נאך דיי לעצטע צייט אונז מעהר איבערצייגט אין דער אייביג־קייט פון דעם. דער אנטיסעמיטיזם האט זיך פערשטארקט. אויף א זייטיג פון דער אונזער שטאדט דאס האט מען געפרעגט דעם מעיאר וואס הענקט ער צו טהאן ער זאל פריי מאכען וויען פון די אידישע פליכטלינגע פון גאליציען און ער האט געענטפערט אז ער האט זיך שוין וועגען דעם צוגעגעבערעט מיט דעם פרעמיער־מיניסטער און די אידישע פליכטלינגע וועל־דען שוין אויפגעפארערט צו פערלאזען די שטאדט. אין בוראפעסט קענען וואוינען אלע פליכטלינגע וואס האבען נור ארבייט, צו די אידישע אבער מאכט נים קיין אונ־טערשיעד, צי זיי האבען יא־ארבייט, צי נים. זיי מארש אין בוראפעסט נים בלייב־בען.

דא הייטשע און די טערקישע פרעסע זוינען לעצטענס ארויסגעטראטען מיט בע־שולדיגונגען אז אלע אידען אפילו די דייט־ש׳ען ווערען אין דער אנדערער אויפגעפיהרט אז אין טערקישע זוינען געגען די צענטראלע מעכטע און מיט עלייס.

דער סך הכל פון אלץ איז, אז אונזער ביטערער אמת וועגען אייביגקייט פון דעם אנטיסעמיטיזם האט זיך די לעצטע צייט פערשטארקט. נאכמעהר, ווען אונזערע האפנונגען אויף דיי ענדליכער ערלייזונג ווערען שטארקער.

א אידישער פראפעסאר ריינגעוואשען פון אנטיסעמיטישען בלבול

פון אפרים אויערבאך

דער בעוואוסטער אידישער מעדיצין פראפעסאר דר. ברוין פון ווען איז פון דעם מיליטער געריכט פריי געשפראכען געווארען פון דער בעשולדיגונג, אז ער האט פערראטען די אינטערעסען פון זיין לאנד.

דער פראצעס און דער בלבול וועגען אידישען פראפעסאר האט־אויפגערודערט גאנץ עסטרייך. די פאליציי האט וועגען איהם געמאכט א בעשולדיגונג אז ער האט פאר עלף בעפריים יונגע מענשען פון מי־ליטער־דיענסט. דער פראפעסאר אז ארעסטירט געווארען. און נאך דריי חדשים ארעסט האט די אונטערזוכונג ערקלערהט, אז עס זיינען נים קיין שום בעוויזיזע. אבער די פאליציי האט דאך געפאדערט א פראצעס און האט ערקלערהט אז די האט עדות וועגען פראפאסאר ברוין. ביי דער פראצעס־פערהאנדלונג איז אבער פעסטגעשטעלט געווארען, אז די עדות פון דער פאליציי זענען אונטערגעקויפטע פון אנטיסעמיטען. די אנטיסעמיטישע אנגעלעגענהייט שטארק אויפגעבלאזען איז איצט פערשוויגען געווארען.

דער צווייטער פאל איז דער לעצטע צייט אין פאר אונזער פאלק געווען רייך מיט פיעל ליכטיגע און דערפרעהענדע ערשיי־נונגען. פון איין זייט — רוסלאנד, וואס האט ווי מיט א בשוף אין איין נאכט אראבגענומען די שווערסטע פערראסטעטע קייטען פון אונז און פון דער צווייטער זייט, די גרויסע האפנונגען אויף דער „בלאנצער״ בעפרייאונג, וואס ווערען מיט יעדען טאג שטארקער.

אבער וואס שטארקער און ליכטיגער די זון שייגט, אלץ מעהר בולט ווערט זיך אן אויף איהר א שווארצער פלעק און אויף אונזער זון האט זיך די לעצטע צייט בעוויזען א פלעק אויף דער בעגעגנונג ארויף אויף טרויעריגע מחשבות.

איינגענטליך איז עס נים נייי. מיר, וואס האבען קיינמאהל נים געדענקט, אז צווישען פעלקער ווערלען מיר קענען לעבען א גאנץ גאציאנאל לעבען, מיר האבען פון תמיד געוואוסט אז דער אנטיסעמיטיזם איז איביג אונטער אלע אומשטענדען, ווערלען מיר זיין פריי בירגער גלייך מיט אנדערע, ווערלען מיר האבען די אידעאל־סטע רעכט וואס א פאלק אין אלגעמיינעם אין א מענש בעזונדער קען האבען, וועט דאך די מיאוסע גרינגשפיגע שלאנג, דער אנטיסעמיטיזם, געפינען איהר וועג נים צו־פער׳סס׳ען אונזער לעבען. „מיר האבען עס געוואוסט, ווייל מיר האבען אריינגעקוקט טיפער אין אונזער איינגענע נשמה און האבען געזעהן אז מיר זיינען א גרויסער דיסאנאנס צו אלע פעלקער, צווישען וועלכע מיר געפינען זיך. מיר זיינען צו אלטערנאטיווע, פערפעקטיווע, זעלבסט־שטענדיג. צווישען אלע אויסגעטראטענע וועגען, וועלען מיר געפינען אונזער דייטש־וועגעגע. צווישען אלע געוואנענע וועלען מיר געפינען אונזער איינענע געוואנג, אונ־זער איינענעם נגון. ווען אלע וועלען זיין פער׳שכור׳ס, וועלען מיר זיין ניכטער. ווען אלע וועלען זיין בעגייסטערט, וועלען מיר זיין קאלט און אויסגערעכענט, — מיר וועלען זיין דער אייביגער דיסאנאנס, דער אייביגער ווידערשפרוך.

און אזוי זיי אן אינצעלנעם מענשען איז שווער צו לעבען און צו זיין א ווידער־שפרוך, אזוי איז אויך א גאנץ פאלק שווער צו לעבען און צו זיין א ווידער־שפרוך, דאס הייסט נים, אז דער אמת, דאס אייביגקייט פון דעם אנטיסעמי־טיזם האט אונז ארויפגעפיהרט אויף דעם וועג צום ליכטיגען מזרח. נים דערפאר האבען מיר געוועגדעט אונזערע אויגען, האבען מיר געריכטעט אונזערע האפנונ־גען צו צייון. אויף דעם זיינען געווען און זיינען דא פיעל טיעפערע אורזאכען. מיר, דער עקסטראקט פון דער פאלקס־נשמה, און האבען פערשטאנען, און האבען געפיהלט דאס אייביגע בענקען און דאס אייביגע צי־הען זיך פון איהר צו איהר אורשפרונגליכ־כען קוואל. מיר האבען געוואוסט, אז ארץ ישראל איז פאר אונזער פאלק דיי דאס פייער צו וועלכען א זומער פייגעלע ציהט טרעטען אין דער ארמעע. און פון דער צווייטער זייט קומען די זעלבע צייטונגען ארויס מיט פארערונגען, אז אידען זאל אבגעגעבען ווערען ארץ ישראל. פון איין זייט ווערען אין רוסלאנד די אידען פרייע בירגער אבער נים געקענט און נים געוואלט פערשטעהן דעם ערשטען, נשמה׳דיגען אמת.

און עס איז געווען אין דער צייט פון שכרות, ווען דעם רוסישען פאלק האט מען געוועגען שירים, סערענאדען, האב־בען מיר געשוויגען, האבען מיר נים גע־וואגט צו דערמאהנען וועגען דעם. אפשר איז עס געווען א שוואגקייט פון אונז און אפשר, פערקעהרט, איז עס געווען אונז זער זיכערקייט אין זיך אליין. צו וואס ארויסברענגען א גענאטיווע פראגע ווען מיר האבען מעהר פאזיטיווע פראגען? צו וואס דערמאהנען אז אין רוסלאנד איז נאך דער אנטיסעמיטיזם נים טויט, אז ווען עס זאל אפילו יא זיין אזוי, האבען מיר נאך נים אויפגעהערט צו גלייבען אין דעם מחות פון אונזער פאלק?

דאס בעפרייאונג פון דעם רוסישען אידענטהום, דער נעשטארבענער אנטי־סעמיטיזם איז דאך כוח מעהר ווי אן אונ־טערליגקייט, וואס בייט נים דעם איג־נערליכען זין אונזערען.

צו אונזער גרויסען פערדרוס איז דאס אויסערליכקייט נים נור נים בעזייטיגט און טויט, נור האט נאך דיי לעצטע צייט אונז מעהר איבערצייגט אין דער אייביג־קייט פון דעם. דער אנטיסעמיטיזם האט זיך פערשטארקט. אויף א זייטיג פון דער אונזער שטאדט דאס האט מען געפרעגט דעם מעיאר וואס הענקט ער צו טהאן ער זאל פריי מאכען וויען פון די אידישע פליכטלינגע פון גאליציען און ער האט געענטפערט אז ער האט זיך שוין וועגען דעם צוגעגעבערעט מיט דעם פרעמיער־מיניסטער און די אידישע פליכטלינגע וועל־דען שוין אויפגעפארערט צו פערלאזען די שטאדט. אין בוראפעסט קענען וואוינען אלע פליכטלינגע וואס האבען נור ארבייט, צו די אידישע אבער מאכט נים קיין אונ־טערשיעד, צי זיי האבען יא־ארבייט, צי נים. זיי מארש אין בוראפעסט נים בלייב־בען.

דא הייטשע און די טערקישע פרעסע זוינען לעצטענס ארויסגעטראטען מיט בע־שולדיגונגען אז אלע אידען אפילו די דייט־ש׳ען ווערען אין דער אנדערער אויפגעפיהרט אז אין טערקישע זוינען געגען די צענטראלע מעכטע און מיט עלייס.

דער סך הכל פון אלץ איז, אז אונזער ביטערער אמת וועגען אייביגקייט פון דעם אנטיסעמיטיזם האט זיך די לעצטע צייט פערשטארקט. נאכמעהר, ווען אונזערע האפנונגען אויף דיי ענדליכער ערלייזונג ווערען שטארקער.

דער אלגעמיינער אנטיסעמיטיזם

פון אפרים אויערבאך

דער צווייטער זייט קומען פאגראמען און מיר מוזען אויך דערגעקען געזעלשאפטליכער אנטיסעמיטיזם, ווען מיר וועלען פער־שטעהן די ערקלעהרונג פון איינינע פעט ראגראדער אידישע פיהרער, אז די אי־דישע באלשעוויקעס האבען נאר נים צו טהון מיט דעם נאנצען פאלק.

און ביי אונז אין לאנד אליין זיי־נען מיר ערשט געווען עדות פון אן אנטי־סעמיטישען אקט. מיר מיינען די לעצטע וואהלען פאר מעיאר אין ניו יארק.

עס איז קיין צווייפעל נים, אז עס איז געווען א שטארקער סעמיטעמעט געגען מיטשלען, וואס האט ארויסגעבראכט די פאטריאטישע אישו אין זיין קאמפיין און דאס האט געשטויסען פיעלע צו די סאצי־אליסטען. די סאציאליסטען האבען גע־קענט זיין די שטארקסטע, וואס זאלען גע־ווען געווינען די מעיאר־שטוהל. ווען הילקוויט זאל נים געווען זיין קיין איד נים הייל־לען איז געווען דער לאנישער גענגער פון מיטשלען, נור הילקוויט און אויב מיטשעל איז דורכגעפאלען, האט נעמוזט זיינען הילקוויט, ווען זיין אידישקייט זאל איהם נים לעזיין שטעהן אין וועג.

אויך אין דער ענגלישער פרעסע האט בען גערעדט נור מיט אנדייטונג אז הילק־וויט איז א איד, האבען אבער די קארנער רעדנער נים געשעהמט זיך און אפען אב־געקאכט פון אנטהון און איהם דערמאהנט אז אלמען הטא א ער האט נעהייסען הילי־קאוויץ. און פונקט ווי אין רוסלאנד האט ווינטאווער און זיינס גלייכען געפונען פאר גויטיג צו ווארענען די אידישע מאקסימא־ליסטען אז מיט זייער פיהרונג ברענגען זיי צו א אנטיסעמיטיזם, אזוי האבען אויך דא די מארשאלס אין די שיפס געפונען פאר גויטיג צו ווארענען די איסט סייד פון שטימען פאר הילקוויט׳ן.

וועגען דייטשלאנד, עסטרייך און טערקיי איז שוין אבגערעדט אז דארטען האט זיך דער אנטיסעמיטיזם די לעצטע צייט פארשטארקט. אויף א זייטיג פון ווייער שטאדט דאס האט מען געפרעגט דעם מעיאר וואס הענקט ער צו טהאן ער זאל פריי מאכען וויען פון די אידישע פליכטלינגע פון גאליציען. אויף דעם זיינען געווען און זיינען דא פיעל טיעפערע אורזאכען. מיר, דער עקסטראקט פון דער פאלקס־נשמה, און האבען פערשטאנען, און האבען געפיהלט דאס אייביגע בענקען און דאס אייביגע צי־הען זיך פון איהר צו איהר אורשפרונגליכ־כען קוואל. מיר האבען געוואוסט, אז ארץ ישראל איז פאר אונזער פאלק דיי דאס פייער צו וועלכען א זומער פייגעלע ציהט טרעטען אין דער ארמעע. און פון דער צווייטער זייט קומען די זעלבע צייטונגען ארויס מיט פארערונגען, אז אידען זאל אבגעגעבען ווערען ארץ ישראל. פון איין זייט ווערען אין רוסלאנד די אידען פרייע בירגער אבער נים געקענט און נים געוואלט פערשטעהן דעם ערשטען, נשמה׳דיגען אמת.

אין דער צייט פון שכרות, ווען דעם רוסישען פאלק האט מען געוועגען שירים, סערענאדען, האב־בען מיר געשוויגען, האבען מיר נים גע־וואגט צו דערמאהנען וועגען דעם. אפשר איז עס געווען א שוואגקייט פון אונז און אפשר, פערקעהרט, איז עס געווען אונז זער זיכערקייט אין זיך אליין. צו וואס ארויסברענגען א גענאטיווע פראגע ווען מיר האבען מעהר פאזיטיווע פראגען? צו וואס דערמאהנען אז אין רוסלאנד איז נאך דער אנטיסעמיטיזם נים טויט, אז ווען עס זאל אפילו יא זיין אזוי, האבען מיר נאך נים אויפגעהערט צו גלייבען אין דעם מחות פון אונזער פאלק?

דאס בעפרייאונג פון דעם רוסישען אידענטהום, דער נעשטארבענער אנטי־סעמיטיזם איז דאך כוח מעהר ווי אן אונ־טערליגקייט, וואס בייט נים דעם איג־נערליכען זין אונזערען.

צו אונזער גרויסען פערדרוס איז דאס אויסערליכקייט נים נור נים בעזייטיגט און טויט, נור האט נאך די לעצטע צייט אונז מעהר איבערצייגט אין דער אייביג־קייט פון דעם. דער אנטיסעמיטיזם האט זיך פערשטארקט און אלע לעדער, און מערקווירדיג אז די צווייאיגקייט וואס בע־מערקט זיך די לעצטע צייט אין בעצות צו אונז, פון איין זייט טרעטען ארויס די ענגלישע איינפלוסרייכע צייטונגען מיט מסירות און לבלובים אויף אידען, אז זיי ווילען נים דיענען אין ענגלאנד, אז זיי זיינען נים געטריי גרויס־בריטאניען און ווילען בעסער פאהרען אין רוסלאנד ארויס טרעטען אין דער ארמעע. און פון דער צווייטער זייט קומען די זעלבע צייטונגען ארויס מיט פארערונגען, אז אידען זאל אבגעגעבען ווערען ארץ ישראל. פון איין זייט ווערען אין רוסלאנד די אידען פרייע בירגער אבער נים געקענט און נים געוואלט שפיעלען א גוואלדיגע ראלע אין דעם געזעלשאפטליכען לעבען פון דעם יונגען בעגייסטען לאנד און פון

ווי ענגלאנד און דייטשלאנד גרייטען זיך צו בעגעגענען די וועלט נאכ׳ן קריעג

אין איין און דער זעלבער צייט מיט דער צושטערונגס־ארבייט פון דער מלחמה געהט אויך אין ביידע לענדער אן א קאנסטרוקטיווע מהעטיג־קייט מיט דעם צוועק צו קענען פיהרען זייער האנדעל אויף א גארמא־לען אופן, ווען פריעדען וועט געשלאסען ווערען.

דער ספעציעלער ענגלישער קארעספאנ־דענט פון דער ניו יארקער „סאן״ האט צוגעשיקט א זעהר אינטערעסאנטען אר־טיקעל וועגען דעם ווי אזוי ענגלאנד און דייטשלאנד גרייטען זיך צו בעגעגענען די וועלט נאכ׳ן קריעג. אין א געשעפט־ליכען זין, אבער אזוי ווי דער קארעס־פאנדענט געפינט זיך אין ענגלאנד און קען די דארטיגע לאגע בעסער נים ער זיך אב, נאטירליך, מעהר מיט דער ארבייט פון יענעם לאנד.

פערגלייכענדיג דייטשלאנד מיט ענ־לאנד אין זייערע שטעלונגען צו די פראב־לעמען נאכ׳ן קריעג, שרייבט דער קארעס־פאנדענט, מאכען פיעלע דעם אונפערצהיי־ליכען טעות צו דענקען, אן ענגלאנד איז אזוי שטארק פארטהאן אין קריעג, אז זי האט פערגעסען צו זארגען פאר איהרע אינדוסטריען אויף נאכ׳ן קריעג. אין גע־גענטהייל, זי זארגט שוין פאר די נוי־טהיגסטע זאכען — פאר איהר פינאנ־ציעלען צושטאנד, פאר איהר האנדעל; וועלכער האט שרעקליך געליטען, איהרע אינדוסטריען וועלכע זיינען דעפאראלי־זירט געווארען דורכ׳ן קריעג, איהר אנ־ריקוליטור, וועלכע איז פיעלעס געווארען פון אויסערגעוועהנליכער וויכטיגקייט אין דער נאציאנאלער עקאנאמי, צוליעב די שווערינגקייטען פון אימפארטירען שפיין, וויי אויף פאר איהרע האנדעלס שיפען וועלכע ליידען אזוי פיעל דורך דעם מיב־מארין קאמפף.

דאס פראקטישע ענגלאנד זעהט אלץ־דינג פארא־ויס. ענגלאנד האט געמוזט זיין דער באנאיר פאר איהרע טערעטאריעס און פאר מעהרערע פון איהרע פערבונ־דעטע, און כדי דאס צו קענען טהון האט זי געמוזט פארטזוטעצען איהר אינדוסטריע־לע אין דאנדלען מיט דעם פיינד, אין אזוי־לע ליכע ערמוטהיגונגען זיינען געגעבען גע־ווארען צו דעם געוועהנליכען האנדעל און צו די אינדוסטריען. און איינע פון די גרעסטע אויפטהואונגען איז וואס דער האנדעל איז אויסגעלאטען געווארען כמעט ווי פאר׳ן קריעג, נים אכטענדיג אויף אלע אנשטרענגונגען פון פיהרען דעם קריעג. און דורכדעם וואס דער האנדעל איז אינטערעסטיצט געווארען האט די רע־גיערונג געהאט אלץ מעהר אין מעהר איינ־סונפטען.

כדי צו קריגען א בעגריף פון דעם מערקווירדיגען אופן ווי אזוי ענגלאנד האט אויפגעהאלטען איהר האנדעל קען מען זעהען פון אפאנעדע ציפערען; אין יאהר 1913 האט ענגלאנד עקספארטירט סחורות אין ווערטה פון 525 מיליאן, 245,289 פונט (א פונט איז 5 דאלאר) אין 1916, ביי דער ענדע פון צווייטען יאהר פון קריעג, האט זי סוכע פון עקס־פארט בעטראגען 506 מיליאן, 279,700 די ערשטע זעקס חדשים פון 1917 האט די סומע בעטראגען 251 מיליאן 147,600, וואס מיינט, אז דער עקספארט פון דיי־זען יאהר וועט זיין אונגעפעהר ווי פון לעצטען יאהר.

א גרויסער טהייל פון דיעזע סומען מוז נאטירליך צוגעשריבען ווערען, צו דעם שטייגען פון פרייזען, וועלכע האבען זיך כמעט ווי פערדאפעלט. אויף מוז דער־מאהנט ווערען, אז דער אימפארט קיין ענגלאנד איז געווארען אויסערגעוועהנליך גרויס זייט דעם אנפאנג פון קריעג. אבער אין אלגעמיין גערעדט האט דאס ענגלישע פאלק אויסגעוויזען א מערקווירדיגען עקא נאמישע קראפט.

מאנכע האבען ערקלערהט, אז אין צייט פון קריעג איז כמעט אונמעגליך, אז די גשעשעפטען זאלען בלייבען ווי געוועהנליך ענגלאנד האט זיי אבער געהאלטען אזוי געוועהנליך ווי מעגליך און זארגט דאר פיהל, אז זיי זאלען ווערען נארמאל גלייך נאכ׳ן קריעג, און זיי פערגעסערען און ווערען פערבעסערען אזוי שנעל ווי עס וועט מעג־ליך זיין.

עס איז אונפערשטענדליך וואהרס מען האט זיך איינגעערעט אז די ענגלענדער האבען נים קיין וויסענשאפטליכע גע־שעפטס מעטהאדען. דער פאקט בעוויזיזט אנדערש, נים נור האט ענגלאנד, אבוואהל נים צוגעגרייט, אויף א וואונדערבארען אופן געענטפערט דעם רוף צום קריעג נים נור האט זי פאר דריי יאהר צייט געטראגען די אינדוסטריעלע אן פינאנ־ציעלע לאסט, נאך זעהט זי האט אין דער זעלי־בער־צייט קאנטראלירט די ים־ען און גע־שאפען אן ארמעע פון 5 מיליאן מאן, נור זי האט אויפגעבויט א ריזיגע נייע אינ־דוסטריע פאר וואפען, אמוניציע און אלע נויטהיגע קריעגס מאטעריאלען. זי האט טראנספארטירט איהרע סאלדאטען, יענע פון די קאלאניען און פון איהר פערבונ־דעטע פון אלע עקען פון דער וועלט צו כמעט אלע אנדערע עקען וועלט. זי האט געליהען מיליאנען טאן שיפען צו אנדערע נאציאנען. נאכדעם ווי זי האט פערזארגט איהר שנעל וואקסענדע ארמעע מיט אלערי־ליי טויזענדער און טויזענדער קאנאנען, דאס האט זי נאך געשיקט גרויסע באטערעען ארטילעריע העלפען אנדערע פעלקער.

פון איהרע מיינען האט זי אויסגע־קראגען אייזען און שטאהל מיט א האלב מאהל מעהר ווי געוועהנליך. זי האט ער־צוגען א נייע אינדוסטריעלע ארמעע ארויסגענומען פון צווישען די מיליאנען פרויען, אינגלאך און אלטע לייט און פראסטע ארבייטער, נים אכטענדיג דע־רויף וואס הונדערטער טויזענדער ערד־ארבייטער ז